

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Numele proiectului: DreptCompAct - COMPETențe ACTuale pentru studenți la DREPT | Cod proiect: 312957

Programul Educație și Ocupare 2021-2027 | Cod apel: PEO/71/PEO_P7/OP4/ESO4.5/PEO_A49

Workshop DreptCompAct

ROLUL CONSILIERULUI DE PROBAȚIUNE ÎN SISTEMUL JUSTIȚIEI PENALE

Workshop pentru facilitarea comunicării mediu academic – mediu economic real, în vederea adaptării și corelării competențelor profesionale și a abilităților practice aferente, oferite de programele de studii de licență/masterat la care sunt înmatriculați membrii grupului țintă cu cerințele pieței muncii dinamice și globale

28.09.2026 online

Temă expert: Organizarea și funcționarea sistemului de probațiune în România

Dezvoltarea și sprijinirea parteneriatelor sustenabile, cu angajatori din mediul economic real, la care se realizează stagiile de practică de specialitate, pentru adaptarea și corelarea competențelor profesionale cu cerințele pieței muncii, în vederea facilitării inserției socio-profesionale a viitorilor absolvenți

Organizarea și funcționarea sistemului de probațiune în România

Definiția și rolul probațiunii în sistemul de justiție penală

Probațiunea reprezintă un ansamblu de măsuri, atribuții și programe desfășurate sub controlul statului, având ca scop supravegherea, sprijinirea și reintegrarea socială a persoanelor care au comis infracțiuni, în vederea prevenirii reincidentei și menținerii siguranței publice. Sistemul de probațiune promovează **justiția restaurativă** și pedepsele alternative la închisoare, punând accent pe asumarea responsabilității de către infractor și pe remedierea răului cauzat comunității.

Principiile fundamentale ale activității de probațiune

- **Principiul legalității:** Orice măsură sau obligație este stabilită strict prin hotărâre judecătorească.
- **Principiul respectării drepturilor și libertăților fundamentale:** Fără discriminare bazată pe rasă, gen, religie sau statut social.
- **Principiul individualizării:** Adaptarea supravegherii și a programelor de reintegrare în funcție de profilul psiho-social al persoanei.
- **Principiul cooperării comunitare:** Implicarea societății civile și a autorităților locale în procesul de reabilitare.

CADRUL LEGISLATIV ȘI INSTITUȚIONAL AL PROBAȚIUNII ÎN ROMÂNIA

- **Legea nr. 252/2013 (actualizată)** privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune.
- **Codul Penal (Legea nr. 286/2009)** – introduce alternativele la executarea pedepsei în penitenciar.
- **Codul de Procedură Penală (Legea nr. 135/2010)** – reglementează sesizarea și rolul probațiunii în faza de judecată.
- **Legea nr. 253/2013 (actualizată)** privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate.
- **Legea nr. 123/2006 (actualizată)** privind statutul personalului de probațiune.

Structura personalului de probațiune

Personalul din serviciile de probațiune se compune din:

- a) consilieri de probațiune;
- b) șefi ai serviciilor de probațiune, denumiți în continuare șefi serviciu;
- c) inspectori de probațiune, care își desfășoară activitatea în cadrul direcției de specialitate.

Consilierul de probațiune este funcționar public cu statut special, parte a sistemului de justiție, dar cu atribuții distincte de cele ale magistraților.

Misiunea consilierului de probațiune este reintegrarea socială a persoanelor care au intrat în conflict cu legea penală și supravegherea respectării măsurilor și obligațiilor dispuse de instanță.

Serviciul de probațiune funcționează ca un liant între instanță, penitenciar și comunitate, punând în aplicare conceptul de justiție restaurativă.

Spre deosebire de modelul punitiv, probațiunea urmărește reducerea recidivei prin măsuri de intervenție psiho-socială.

Condițiile de acces în profesie

Conform art. 12 din Legea 123/2006, pentru a deveni consilier de probațiune, candidatul trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

- a) Să aibă cetățenie română și domiciliu în România
- b) Să aibă capacitate deplină de exercițiu
- c) Să aibă studii superioare de lungă durată în: asistență socială, psihologie, sociologie, pedagogie, drept, cu diplomă de licență
- d) Să fie apt din punct de vedere medical și psihologic, fără antecedente penale și să se bucure de bună reputație

Condiții specifice:

- a) promovarea concursului național organizat de Direcția Națională de Probațiune (DNP) din cadrul Ministerului Justiției
- b) parcurgerea perioadei de formare inițială de 6 luni în cadrul Institutului Național de Probațiune și susținerea examenului de definitivare

După numire, consilierul depune jurământul prevăzut la art. 16: "Jur să respect Constituția, să apăr drepturile omului (...) să-mi îndeplinesc cu onoare și conștiinciozitate îndatoririle ce-mi revin".

Drepturile consilierului de probațiune

Statutul special conferă drepturi specifice, menite să asigure independența profesională:

- a) Drepturi de natură profesională: stabilitate în funcție - nu poate fi transferat, delegat sau detașat fără acordul său, cu excepțiile prevăzute de lege
- b) Dreptul la formare continuă profesională, cel puțin 40 de ore anual, suportată de DNP
- c) Dreptul de a refuza îndeplinirea unei dispoziții vădit ilegale sau care îi afectează independența profesională
- d) Dreptul la protecție din partea instituției în cazul amenințărilor legate de exercitarea profesiei

Drepturi salariale și sociale:

- salarizare conform Legii-cadru 153/2017, Anexa VI - Familia ocupațională Justiție, cu spor de risc și suprasolicitare neuropsihică de 25%, spor de confidențialitate și spor pentru condiții vătămătoare
- vechime în specialitate juridică recunoscută - 50% din vechimea ca și consilier este considerată vechime juridică pentru admiterea în magistratură / avocatură
- concediu de odihnă suplimentar de 5-10 zile, în funcție de vechime
- Decontarea cheltuielilor de transport pentru munca de teren

Obligațiile, incompatibilitățile și interdicțiile

- a) Obligații fundamentale: obligația de imparțialitate și nediscriminare
- b) Obligația de confidențialitate - toate datele obținute despre persoana supravegheată sunt confidențiale, cu excepția raportului înaintat instanței. Încălcarea constituie infracțiunea de divulgare a secretului profesional
- c) Obligația de a întocmi evaluări obiective - referatul de evaluare, raportul de evaluare pentru eliberare condiționată, planul de supraveghere
- d) Obligația de a efectua vizite la domiciliu, la locul de muncă, de a menține legătura cu familia și comunitatea persoanei supravegheate
- e) obligația de perfecționare continuă și respectare a Codului de etică

Incompatibilități și interdicții ale consilierului de probațiune:

- a) nu poate exercita activități comerciale, nu poate fi administrator sau asociat la societăți comerciale
- b) nu poate exercita funcția de expert judiciar sau mediator în cauze penale
- c) nu poate face parte din partide politice, nu poate exprima public convingeri politice
- d) nu poate exercita profesia de avocat, notar, executor judecătoresc
- e) este interzisă cumularea cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior

Răspunderea profesională a consilierului de probațiune este de trei tipuri:

Răspundere disciplinară - pentru abateri precum: întârzierea nejustificată a întocmirii referatelor, nerespectarea planului de supraveghere, atitudine necorespunzătoare față de persoanele supravegheate. Sancțiuni: avertisment, diminuare salarială 5-15% pe 3 luni, suspendare promovare, excludere din profesie. Se aplică de Consiliul de disciplină din cadrul DNP.

Răspundere patrimonială - pentru prejudicii cauzate prin erori profesionale grave.

Răspundere penală - pentru fapte de corupție, abuz în serviciu, divulgare secret profesional.

ATRIBUȚIILE ȘI ROLUL SERVICIILOR DE PROBAȚIUNE ÎN PROCESUL PENAL

Rolul probațiunii în faza de judecată (Raportul de evaluare)

- La solicitarea instanței sau a organului de urmărire penală, serviciul de probațiune întocmește **Raportul de evaluare psiho-socială**.
- **Conținutul raportului:**
 - Date referitoare la persoana inculpatului (mediul familial, nivelul de educație, situația financiară).
 - Factorii care au favorizat sau influențat comportamentul infracțional (consum de substanțe, mediu criminogen).
 - Evaluarea riscului de reincidentă și de săvârșire a altor infracțiuni.
 - Recomandări privind măsurile educative sau obligațiile oportune.

Probațiunea în faza de executare a pedepselor (vezi tabelul)

Instituția juridică	Condiții de aplicare	Supraveghere de către Serviciul de probațiune
Amânarea aplicării pedepsei	Pedeapsa stabilită este de maxim 2 ani închisoare; termen de supraveghere de 2 ani.	Verificarea respectării măsurilor de control și a obligațiilor stabilite.
Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	Pedeapsa aplicată este de maxim 3 ani închisoare; termen de supraveghere între 2 și 4 ani.	Supraveghere strictă, programe de reintegrare și muncă în folosul comunității.
Liberarea condiționată	Executarea unei fracțiuni din pedeapsă; când restul de pedeapsă rămas este de cel puțin 2 ani.	Acordare de sprijin și supraveghere pe durata restului rămas neexecutat.

Măsuri și obligații supravegheate

- Consilierul de probațiune urmărește respectarea de către persoana supravegheată a următoarelor **măsuri de control**:
- Prezentarea la serviciul de probațiune la datele fixate.
- Primirea vizitelor consilierului de probațiune.
- Anunțarea schimbării locuinței, locului de muncă sau a oricărei deplasări ce depășește numărul de zile stabilit.
- De asemenea, supraveghează îndeplinirea unor **obligații** impuse de instanță (ex.: urmărirea unui curs de pregătire școlară/profesională, frecventarea unor programe de reintegrare, interdicția de a părăsi o anumită localitate sau de a comunica cu victima).

Munca neremunerată în folosul comunității

- **Cadru:** Obligație frecvent anexată suspendării pedepsei sub supraveghere sau amânării aplicării pedepsei (durată cuprinsă între 30 și 120 de zile).
- **Mecanism:** Serviciul de probațiune identifică instituția din comunitate (primării, școli, spital, ONG-uri), stabilește programul de lucru și monitorizează prezența și conduita condamnatului.

PROGRAME DE REINTEGRARE SOCIALĂ ȘI EVALUARE A RISCULUI

Instrumente de evaluare a riscului

- Sistemul de probațiune din România folosește ghiduri și instrumente standardizate de evaluare criminologică, analiza axându-se pe:
- **Factori statici:** Istoricul infracțional, vârsta primei infracțiuni (elemente ce nu pot fi modificate).
- **Factori dinamici (nevoi criminogene):** Anturajul, dependențele, lipsa locului de muncă, atitudinea față de infracțiune (elemente asupra cărora se poate interveni).

Programe de responsabilizare

- Programe derulate individual sau în grup de către consilierii de probațiune:
- „*One to One*” (program individual de schimbare comportamentală).
- „*STOP – Gândește și Alege*” (dezvoltarea abilităților cognitive și de rezolvare a problemelor).
- Programe adresate conducătorilor auto sub influența alcoolului/drogurilor.